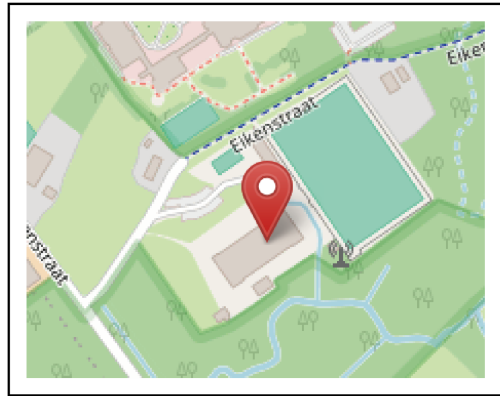

Turnhal
Eikenstraat 5
6955 JB Ellecom

Monumentgegevens

Monumentnummer 0000155
Inschrijving register 20 februari 2009
Kadastrale aanduiding Dieren S 1203

Historie en ligging:

Deze ten noorden van de Eikenstraat gelegen, opmerkelijk vormgegeven, van een imposante rieten kap voorziene voormalige sporthal werd tijdens de Tweede Wereldoorlog gebouwd door Joodse dwangarbeiders in opdracht van de Nederlandse SS op het terrein van het landgoed Avegoor. De SS had in 1941 op het landgoed een opleidingsschool gevestigd. In september 1942 werden 139 joden uit verschillende Nederlandse werk-kampen tijdelijk overgebracht naar Ellecom ten behoeve van de bouw van een turnhal en de aanleg van sportvelden. In slechts 11 weken kwam de turnhal tot stand. Tijdens de bouw overleden verschillende gevangenen. In november 1942 werden de overige gevangenen naar het Drentse kamp Westerbork overgebracht. De hal werd kort na de oorlog deels verwoest doch vervolgens weer herbouwd. De hal is uitgevoerd in de Gooise Landhuisstijl die vooral werd toegepast bij de bouw van villa's en landhuizen tijdens het interbellum. Met name in de Velp zijn in de omgeving van de Ruysdaellaan meerdere in deze stijl gebouwde villa's te vinden. De turnhal vormt een van de eerste voorbeelden op een dergelijke schaal van dit bouwtype in de gemeente Rheden. De turnhal is sinds 1947 in gebruik als vakantiecentrum voor jongeren. Uiterst links in het gebouw zijn kamers ingebouwd, in het centrale bevindt zich een open hal en uiterst rechts in het gebouw bevindt zich een beheerderswoning. Aan de zijde van de achtergevel bevinden zich in het gebouw een keuken en kantine.

Plattegrond en opbouw:

De turnhal is gebouwd op een rechthoekige plattegrond en heeft één bouwlaag onder een fors overstekend rietgedekt door gelamineerde boogspanten gedragen schilddak. Op de nokeinden van het schilddak bevinden zich uileborden waartegen hoog opgaande bakstenen schoorstenen geplaatst zijn. In zowel het voorschild als het achterschild van het dak bevindt zich een langgerekte circa de helft van de lengte van het dakschild beslaande dakkapel met lessenaarsdak waaromheen de rietbedekking is doorgetrokken en die voorzien is van 21 gekoppelde meerruits ramen. In het rechterzijschild bevindt zich eveneens langgerekte dakkapel die hier echter voorzien is 14 enkelruits ramen. De dakoverstekken aan de zijde van de voorgevel en de achtergevel zijn over circa tweederde van de lengte opgewipt waarbij het voorschild bovendien lager is doorgetrokken en is voorzien van een bedekking met rode verbeterde Hollandse pannen. Onder dit luifel-achtige, door houten stijlen met schoren ondersteunde dak is een bordes gelegen. Het dak van het gebouw is voorzien van moderne kunststof bakgoten.

Voorgevel:

De voorgevel heeft over vrijwel de volle lengte een bordes dat middels een vijftal bakstenen treden te bereiken valt. Het onder de luifel gelegen geveldeel heeft een indeling in twaalf door muurdammen van elkaar gescheiden traveeën. De vijfde tot en met de

zevende travee bezit telkens een lage getoogde deuropening met een dubbele deur waarbij iedere deur voorzien is van een raam met roedenverdeling. De overige traveeën van dit geveldeel bezitten ieder een groot rechtgestoten venster dat voorzien is van een negendelig kozijn met negen negenruits ramen. Het smalle uiterst rechts gelegen geveldeel bezit twee getoogde smalle hoge vensters telkens bestaande uit een enkelruits onderraam en een 4-ruits bovenlicht.

Linker zijgevel:

Deze gevel bezit in het midden twee deuren die beiden van getoogde 2-ruits bovenlichten voorzien zijn. Aan weerszijden hiervan bevinden zich twee lage rechtgesloten vensters met tweedelige ramen, een deur als boven beschreven en een getoogd venster met een enkelruits onderraam en een 4-ruits bovenlicht.

Achtergevel:

De achtergevel bestaat uit een centraal twaalf traveeën breed door muurdammen geleed geveldeel met aan weerszijden hiervan een iets lager geveldeel. Het centrale geveldeel heeft in ieder travee, met uitzondering van de achtste en tiende en de twaalfde travee, een de volle breedte beslaand rechtgesloten venster dat zich voorzet tot de dakrand en dat voorzien is van drie boven elkaar geplaatste reeksen van drie ramen waarbij de onderste reeks ramen enkelruits is uitgevoerd en de overige ramen een negenruits roedenverdeling bezitten. De vierde en de zevende travee bezitten ramen als de overige traveeën met uitzondering van de onderste reeks die hier is samengesteld uit een één enkelruits raam en een dubbele deur met glasruiten. De twaalfde travee bevindt zich op een de plaats van het linker raam een deur met glasruit.

Het linker geveldeel bezit drie getoogde smalle hoge vensters voorzien van een enkelruits onderraam en een 4-ruits bovenlicht. Het rechter geveldeel heeft links een deur met een 2-ruits bovenlicht en aansluitend drie vensters als hierboven beschreven.

Rechter zijgevel:

Deze gevel heeft uiterst links een getoogde dubbele deur met glasruiten. Aansluitend bevinden zich in de gevel vijf op regelmatige afstand geplaatste reeksen van twee gekoppelde vensters als boven beschreven. In de tweede en de vierde reeks is telkens één venster vervangen door een deur.

Reden van plaatsing:

De turnhal bezit stedenbouwkundige waarde:

- als voormalig onderdeel van het landgoed Avegoor alsmede als onderdeel van het historisch gegroeide buitengebied van Ellecom. Het pand is van belang voor het zichtbaar houden van deze situatie.

De turnhal bezit architectuurhistorische waarde:

- vanwege de vrij gaaf bewaarde opmerkelijke hoofdvorm, de detaillering en het materiaalgebruik. een bijzonderheid vormt de forse rietgedekte kap en toegepaste ondermeer uit gelamineerde spanten bestaande constructie;
- als goed voorbeeld van de Gooise landhuisstijl;
- het gebouw is typologisch van belang als bijzonder voorbeeld van een turnhal uit de het tweede kwart van de twintigste eeuw. Als zodanig heeft het gebouw ook een zekere zeldzaamheidswaarde.

De turnhal bezit cultuurhistorische waarde:

- als herinnering aan de Tweede Wereldoorlog is de hal van historisch belang voor de gemeente Rheden en voor de Joodse gemeenschap in Nederland.

Voldoet aan de basisnormen a en b alsmede aan de meerwaarden 1b, 2a, 2b, 2c en 3a. Op grond van bovenstaande voldoet het pand aan artikel 9 e.v. van de gemeentelijke monumentenverordening.

Turnhal Avegoor

Collectie John Striker